

Уильям Шекспир СОНЕТЛАР

Жамол Камол таржималари

Вильям (Уильям) Шекспирнинг адабий мероси шеърят ва драматургия асарларидан иборат. Айниқса, 1592—1600 йилларда ёзилган «Сонетлар» Шекспирнинг Уйғониш даври маданияти б-н узвий алоқада майдонга келганини кўрсатди. Жаҳон лирикасининг буюк намуналари қаторидан ўрин олган Шекспир сонетлари мавзу жиҳатидан 2 гуруҳга ажралади: дастлабки 126 сонет шоирнинг яқин дўстига бағишланган бўлса, 127—152-сонетларида лирик қаҳрамоннинг бевафолик қилган маҳбубага нисбатан муҳаббат туйғуси ва изтироблари тасвир этилган.

Шекспирнинг сонетлари ўзбек тилига Юсуф Шомансур, Жамол Камол ва Хушид Даврон томонидан таржима қилинган.

1

Истаймиз, гўзаллар бўлсин зиёда,
Гўзаллик барқ уриб, яшнасин абад.
Атиргул қовжираб, тўкилган онда,
Нозик гулғунчаси очилсин фақат.

Сен эса ёшлигинг, юрак оташинг
Хуснингга сарф этиб, эй соҳибжамол,
Тўкинлик бор жойда очликдир ишинг,
Ки сенга ёвдир ул, ғанимдир қаттол.

Латофат бормидир чиройингдек соф?
Баҳор даракчиси ўзингсан, илло.
Хасислик айлабон этасан исроф,
Куртакни маҳв айлаб ботининг аро.

Дунёга раҳм қил, қолдир шу ерга,
Зурёдингни олиб кетма қабрга....

2

Қирк қаҳратон қишнинг аёз шамоли
Из солса манглайинг, юзларингга, ҳай,

Қайда қолгай сенинг хусну жамолинг,
Тенгсиз латофатинг қайларда қолгай?

Қани деб сўрсалар сочинг тўлқини,
Ёноғинг ёлқини? Бугун у соя...
Сўниқ кўзларимда дейсанми уни?
Жавобинг кўзғатур кулгу, киноя.

Ва лекин жавобинг бўлар муносиб,
Гар десанг:боқингиз болаларимга.
Кўрку тароватким, этмишди насиб,
Бахш этдим гулларим, лолаларимга...

Сенинг томирингда совиётган қон
Уларнинг жисмида гупурар бу он.

3

Кўзгуга кўз солиб, сувратингга бок,
Энди бу тимсолни такрорлаш лозим.
Йўқ десанг, дунёга тушади титроқ,
Аёлни бахтидан этасан маҳрум.

Қайси дилбар сенга кучоғин очмас,
Қайси жонон кўрмас меҳрини раво?
Шунча худбинмисан, ўзинг билан маст,
Авлоддан ўлимни кўрасан авло?

Онанг сенга боқиб, кўрар ўтмишин,
Умрининг баҳорий айёмларини.
Сен ҳам кексайганда кўришинг мумкин
Болангда ёшлигинг давронларини.

Дунёдан тоқ ўтсанг, ёлғиз бефарзанд,
Ўларсан, тимсолинг кетар сен билан....

18

Сени ёз кунига этайми қиёс?
Бир ажиб гўзалсан, сокина, дилбар.
Шамол юлқиб отар чечакларни, бас,
Ёзимиз қисқадир, ҳадемай ўтар.

Гоҳо кўкда қуёш қамаштирар кўз,
Гоҳо булутлардан осмон ҳам хира,
Бир зумда хуфтондир, бир лаҳза кундуз,
Хулласки, табиат тинчимас сира.

Аммо сенинг ёзинг ўзгача, бўлак,
Қуёшинг чарақлаб сочади ёғду.
Ўлим соя сололмас, малак,
Шоирнинг шеърида ҳаётсан мангу.

То танда жон бўлур, то кўзларда нур,
Яшарсан тириклар ичра бир умр....

19

Шернинг тирноғини синдир, эй замон,
Тупрокқа қориштир мавжудотларни.
Юлбарс тишларини қўпар беомон,
Қакнусни ўтда ёқ, қолдирма парни.

Қишдами, ёздами, кузда, баҳорда
Кулгуни кўзёш эт, кўзёшни кулгу.
Ҳар не қилсанг қилгил шому наҳорда,
Бир гуноҳдан тийил, илтимосим шу:

Манглайига ажин солма дўстимнинг,
Мунис чехрасини абгор айлама.
Дилбар қиёфаси, жамоли унинг
Барча замонларга бўлсин намуна.

Магар қилғиликни қилсанг ҳам, замон,
У менинг шеримда қолур навқирон....

26

Эй севгим сарвари, тавозу ила
Арзим баён этай, эшитгил мени.
Эҳтиромим битиб, йўлладим сенга
Шу қалбим соғинчи, саломномани.

Фазилатинг буюк, қаламим ожиз,
Сўзларим туюлар яланғоч, ғариб.

Лекин сен марҳамат сари буриб юз,
Ўқирсан уларни, либос кийдириб.

Бошимда порлаган бахтим хулкари
Йўлимни ёритиб, манзилимни ҳам,
Жулдур чопонимни итқитиб нари,
Балки тўн кийдираб менга мўҳташам.

Севгимни мактаниб айтаман унда,
Ўшангача эса юргум панада...

30

Қачонким хаёлга эрк бериб, фурсат,
Кечган кунларимни ногоҳ эсласам,
Бағримда тирналур эски жароҳат,
Аламлар қўзғалур яна янгидан.

Шунда кўзларимдан сочилар ёшим,
Дўстларим кетдилар айтиб алвидо.
Қайда қолди дейман севгим, қуёшим,
Кимларни йўқотдим, нелардан жудо...

Эвоҳ, ғам устига яна ғам келар,
Йиғлайман, хотирга олсам уларни.
Гарчи тўлагандим илгари тугал,
Бошқатдан тўлайман тўловларимни.

Аммо сени ҳар гал ўйласам, дўстим,
Ғамларим тарқайди, топаман таскин...

39

О, сени тарифлаб, нечук мадҳ этай,
Ахир, биз биттамыз, бир жону бир тан?
Қандай қилиб энди ўзимни мақтай,
Ўзимни мақтайман сени мақтасам.

Шунинг чун бир бирдан яшаймиз айру,
Токи айрилиқда юриб ҳамиша,
Мадҳ этай кўркингни, латофатингни,
Чунки мадҳ этишга лойиқдир ўша.

О, ҳижрон ошиққа аламдир, азоб,
Айрилиқда чекар ошиқ интизор.
Лекин ҳижрон аро, аё моҳитоб,
Ширин умидларнинг лаззати ҳам бор.

Мен сенга йироқдан боқиб ҳар маҳал,
Сувратинг чизаман ёрқин, мукаммал...

46

Кўзим билан қалбим талашар нуқул,
Ки гўзал қиёфанг яшайди кимда?
Кўзим дейди: менинг қароғимда ул,
Юрагим дейдики, яшайди менда...

Кўзим онт ичади: кечадир кундуз,
Ойинамда эрур жамоли унинг.
Юрак қасам ичар: мисоли юлдуз
Менда чарақлайди тимсоли унинг...

Фикру мулоҳаза ҳукмида бу иш
Кўрилди оқибат, гапнинг хулласи,
Айтилди: нимадир юракка тегиш,
Нимадир кўзларнинг ҳаққи, ҳиссаси.

Жоним, сувратингни кўзларим олди,
Севги, муҳаббатинг юракда қолди...

50

Йўл босиб бораман машаққат билан,
Ҳориган бедовга ўзни ортмоқлаб.
Эвоҳки, ҳар битта босганда қадам,
Бахтимдан кетаман яна йироқлаб.

Отим ошиқмайди, аёндек гўё
Унга юрагимнинг қайғуси, зори.
Йўлда ошиқарми йўловчи асло,
Ортида қоларкан суюкли ёри?

Мен қамчи ураман, отим сакрамас,
Фақат мунгли кишнаб, беради жавоб.

Отим кишнар экан мунграб, шу нафас
Менинг юрагимга тушар изтироб.

Дейман ўз-ўзимга: ҳамроҳинг энди
Қайғудир, қувончинг орқада қолди...

51

Сендан йироқ тушиб, йўлларда дилхун,
Кетганман отимнинг қадамин санаб.
Жоним, айрилмоққа ошиқай нечун?
Аммо, сен томонга юрсам, бошқа гап.

Унда туёғидан чақнаб чақинлар,
Отим кўзғаларкан, кўзғалур бўрон.
Шунда ҳам мен уни қистардим магар,
Мунча имиллайсан, дея ҳар замон.

Унда йўл деганнинг чиқарди чанги,
Отим қанот ёзиб мисоли дулдул,
Гарчи бўлса ҳамки ориқ, қирғанчи,
Учқур хаёлданам ўзар эди ул.

Сендан кетганда гар сушт эди, ялқов,
Аммо сенга бурсам, ўт бўлур, олов...

54

Гўзаллик гўзалдир юз бор, агарда
Бағрида ҳақиқат эса ошкор.
Атиргул сўлимдир, яна ҳар лаҳза
Таралиб тургувчи хушбўйи ҳам бор.

Худди атиргулдек кўрку чиройда,
Айни тиконлидир заҳарли гуллар.
Ёз келиб, чечаклар кўкарган жойда,
Далалар қўйнида яшнайди улар.

Уларнинг бисоти ҳуснидир фақат,
Тугар ҳусни билан умри, баҳори.
Аммо атиргулда битса тароват,
Ифорга кўчади умрининг бори.

Демагил: бир куни қолурман сўлиб,
Шеримда яшайсан атиргул бўлиб...

85

Камтарин музамнинг тиллари тугик,
Ўзгалар сени мадҳ айлаб шу асно,
Шеърлар битишади манзур бўлгудек,
Олтин қаламларда этишиб иншо.

Уларда сўз эса, менда хаёл, ўй,
Бесавод муллага ўхшайман бироз.
Ҳар гал шеър ўқилса, янграб мисли қуй,
«Омин!» дейиш келар қўлимдан, холос.

Хар гал «Балли!» дейман, «Айтганинг тўғри!»
Ва яна бир нима қўшаман баъзан.
Аммо қалбим тўла лиммо-лим туйғу,
Айтиб беролмасман уни сўз билан.

Уларни қадрла сўзлари учун,
Мени эса — сўзсиз туйғуларим-чун...